

РЕЦЕНЗІЯ

На дисертаційне дослідження **Ю Янь**
**«Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів
музичного мистецтва засобами
фортепіанних програмних творів»**
подане на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена вимогами суспільства до системи вищої освіти щодо формування компетентних фахівців у галузі Освіта/Педагогіка. Важливим аспектом мистецької освіти декларується досвід художньої комунікації у вимірі творчої реалізації здобувачів, що регламентується Законом України «Про освіту» (2017 р. Ст. 21), Законом «Про вищу освіту» (2014), а також перетинається з Концепцією «Нова українська школа» (2016), Стандартом вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, професійним стандартом «Викладач мистецької школи» та іншими нормативними документи України і КНР.

Концептуальною основою формування фахового досвіду майбутніх музикантів-педагогів є художньо-інтерпретаційна діяльність, яка вимагає активізації різних психічних механізмів у свідомості людини. Ці механізми відповідають за художньо-творчі процеси особистості, а в якості їх атрибутів виступають художньо-образні репрезентації, які пов'язуються з досвідом інтерпретаційної діяльності. Важливість накопичення такого досвіду у вигляді інтерпретаційних образів-еталонів у фортепіанній підготовці фахівців музичного мистецтва, зокрема майбутніх учителів та викладачів музичного мистецтва актуалізує вибір теми представленого дисертаційного дослідження. Робота Ю Янь присвячується проблемі формування художньо-образних репрезентацій як важливого аспекту фахової, зокрема фортепіанної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Науковий апарат роботи визначений логічно і обґрунтовано, його елементи узгоджуються між собою. Джерельна база роботи засвідчує глибокий рівень теоретичного опрацювання об'єкту та предмету дослідження. Детально розглянуто 208 джерел від античних філософів до сучасних емпіричних досліджень, у яких розкриваються базові аспекти проблематики, висвітленої в дисертації. Спираючись на цей фундамент дисертантка на високому професійному рівні розв'язала дослідницькі завдання, а саме: представила феноменологію художньо-образних репрезентацій у психологічній та музично-педагогічній проєкціях; розкрила сутність і структуру художньо-образних репрезентацій; обґрунтувала методологію та розробила методику формування художньо-образних репрезентацій; визначила критерії і показники оцінювання рівня сформованості художньо-образних репрезентацій та експериментально перевірила ефективність методики формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів.

Авторка ретельно дослідила сутність і зміст феномену художньо-образних репрезентацій у контексті поліхудожнього потенціалу музичного мистецтва і запропонувала власне розуміння поняття художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, як атрибутів набуття художньо-

ментального досвіду, яким властиві полімодальні та поліхудожні характеристики процесів опрацювання та запам'ятовування художніх образів творів, що вивчаються і стають ґрунтом для подальших якісних результатів навчання, музично-педагогічної практики та інтерпретації образів шляхом накопичення в пам'яті художньо-образних мисленнєвих уявлень, еталонів та емоційних реакцій на певні художньо-мовні та смислові властивості творів. Акцентовано увагу на розумінні художньо-образних репрезентацій як мисленнєво-інтелектуального ресурсу здобувачів, необхідного для втілення індивідуальної виконавської та педагогічної інтерпретації.

Обґрунтовано компонентну структуру досліджуваного феномену художньо-образних репрезентацій, яка у своїй цілісності репрезентує його атрибутивні характеристики. Компонентна структура передбачає виокремлення когнітивно-смислового, емоційно-рефлексійного та інтерпретаційно-досвідного компонентів.

До істотних наукових результатів дисертаційного дослідження можна віднести і теоретичне обґрунтування, і практичне розв'язання проблеми формування художньо-образних репрезентацій. Оцінюючи дисертацію Ю Янь щодо наукової новизни, вважаємо за доцільне відмітити її безперечність. Здобувачка справедливо наголошує, що вперше визначено сутність поняття «художньо-образні репрезентації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва» у виконавсько-інтерпретаційній проєкції, розкрито структуру художньо-образних репрезентацій у системі кластерів фортепіанної підготовки через їх функції, розроблено критерії та показники оцінювання компонентів досліджуваного феномену, розроблено педагогічні умови, які запроваджуються поетапно та сприяють формуванню художньо-образних репрезентацій.

Також важливо звернути увагу на практичну значущість роботи, яка полягає в опрацюванні та адаптації до сучасного освітнього процесу підготовки бакалаврів музичного мистецтва діагностичних методів, зокрема зарубіжних авторів, що дозволяють визначити наявність та рівень сформованості художньо-образних репрезентацій; розробленні методів формування художньо-образних репрезентацій, які можуть бути застосовані під час різних видів фахової підготовки як майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, так і майбутніх учителів музичного мистецтва; у застосуванні методів самовдосконалення здобувачів вищої освіти в галузі музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

На увагу заслуговує методологічна складова дисертаційного дослідження Ю Янь. В основу дослідження покладено низку методологічних підходів і принципів, які зумовили досягнення високого рівня наукової обґрунтованості отриманих результатів.

У третьому розділі дисертаційного дослідження Ю Янь висвітлила результати діагностики рівня сформованості художньо-образних репрезентацій, їх компонентів та елементів. Констатувальний етап експерименту показав переважання у респондентів низького, стереотипно-поверхового рівня сформованості досліджуваного феномену. На цих позиціях авторка логічно побудувала формувальний етап експерименту, який передбачав реалізацію широкого кола методів, форм і засобів організації освітньо-творчої діяльності студентів. Серед них зацікавлення викликають метод створення програми твору на основі автореферентності та художнього наративу і метод побудови емоційно-рефлексивного контексту репрезентацій на основі попереднього досвіду, як такі,

що актуалізують суб'єктно-рефлексивну позицію і стимулюють художнє мислення здобувачів.

Реалізація авторської методики забезпечила значні позитивні зміни щодо рівнів сформованості художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Безсумнівною є репрезентативність і значущість кількісних та якісних результатів дослідження. Одержані результати (зокрема підвищення високого рівня з 3, 23 % до 16,13 % в учасників експериментальної групи) демонструють обґрунтованість викладених теоретичних позицій і підтверджуються методом математичної статистики, що свідчить про високий рівень виконання поставлених в роботі наукових завдань та ефективність запровадженої методики.

Ураховуючи безумовну якість, теоретико-методичну обґрунтованість дисертаційного дослідження, і оцінюючи роботу Ю Янь у цілому позитивно, вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

1. На сторінці 164-165 дисертації вказується про застосування художньо-ілюстративного матеріалу. Але дисертантка не навела прикладів вказаного матеріалу. Відповідно, варто було в роботі навести означені приклади і надати пояснення щодо застосування ілюстрацій.

2. Дослідниця вживає в роботі поняття «стереотипи», що відповідає ментальним репрезентаціям, однак авторка не надає уточнення поняття «художні стереотипи», що поглибило би розуміння особливостей їх застосування.

Висновок: дисертаційна робота на тему «Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів» є оригінальним, завершеним дослідженням, актуальним в сучасних умовах розвитку мистецької освіти. У роботі авторка показала науково обґрунтовані результати, кваліфіковано виконала всі поставлені наукові завдання, продемонструвала володіння методологією наукових досліджень щодо продукування результатів високого рівня новизни і практичної значущості. Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Ю Янь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

Кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету музичної та
хореографічної освіти

ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

